

Nr 5

Bevillningsutskottets betänkande i anledning av väckta motioner om höjt avdrag vid beskattningen för försäkringsavgifter.

(2:a avd.)

I de inom riksdagen väckta, till bevillningsutskottet hänvisade likalydande motionerna I: 19 av herrar *Johan Olsson* och *Mattsson* samt II: 27 av herr *Sjönell m. fl.*, har hemställts, »att riksdagen måtte besluta, att avdrag vid inkomsttaxeringen må medgivas för avgifter och premier till frivilliga liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar intill ett belopp av högst 800 kr. för äkta makar ävensom för ensamstående vårdnadshavare med hemmavarande barn under 18 år samt intill ett belopp av högst 400 kr. för övriga ensamstående, i enlighet med vad i motionerna anförts, samt att vederbörande utskott måtte utarbeta förslag till erforderlig författningstext».

Beträffande de skäl, som anförts till stöd för det i motionerna framförda yrkandet, får utskottet, i den mån redogörelse härför ej lämnas i det följande, hänvisa till motionen I: 19.

I skattehänseende skiljer man mellan pensionsförsäkring och kapitalförsäkring. I fråga om pensionsförsäkring beskattas utfallande belopp och i konsekvens härmed medges avdrag för erlagda premier. För kapitalförsäkring gäller motsatt beskattningsprincip: utfallande kapitalförsäkringsbelopp är skattefria och avdrag för kapitalförsäkringspremier medges i princip inte.

Regeln om att premier för kapitalförsäkringar och vissa andra avgifter och premier inte är avdragsgilla är dock modifierad så till vida att avdragsrätt av sociala skäl medges inom ramen för det s. k. försäkringsavdraget.

Före 1964 års taxering var detta avdrag maximerat till 800 kr. för makar och ensamstående med hemmavarande barn under 18 år samt till 400 kr. för övriga skattskyldiga.

Vid 1963 års riksdag beslutades att av arbetsgivare erlagda premier och avgifter för tjänstegrupplivförsäkring skulle vara fritagna från beskattning hos de anställda. I samband därmed omkonstruerades försäkringsavdraget. Avdrag medges sålunda numera dels för obligatorisk sjukförsäkringsavgift

med debiterat belopp, dock lägst med 150 kr. för ensamstående och 300 kr. för makar, dels för andra under beskattningsåret erlagda avgifter och premier för liv-, sjuk- och olycksfallsförsäkringar med viss maximering. Maxiavdraget för frivilliga avgifter bestämdes till 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för makar. Med hänsyn till att avgifterna till den allmänna sjukförsäkringen i regel är större för företagarna än för de anställda gavs företagarna genom uppdelningen av försäkringsavdraget möjlighet till ökade avdrag för frivilliga försäkringspremier.

Frågan om en maximering av avdraget för frivilliga försäkringspremier till 400 kr. för ensamstående och 800 kr. för makar prövades av 1963 års riksdag men avvisades. Riksdagen följde därvid en vid bevillningsutskottets betänkande nr 12 fogad reservation av herr John Ericsson m. fl. Reservanterna hade framhållit bl. a. att — vid ett uppdelat försäkringsavdrag — ett maximibelopp för frivilliga avgifter och premier om 250 kr. för ensamstående och 500 kr. för gifta i regel inrymde avdrag för sådana avgifter och premier i samma omfattning som före utbrytningen av den obligatoriska sjukförsäkringsförmånen. I åtskilliga fall skulle bl. a. företagarna komma att genom försäkringsavdragets uppdelning bli bättre ställda än vid tillämpning av dittills gällande avdragsbestämmelser. Företagarnas kostnader för den reformerade obligatoriska sjukförsäkringsavgiften, avseende sjukvårdsersättning, grundsjukpenning och tilläggssjukpenning, torde i regel inte nämnvärt avvika från företagarnas tidigare kostnader för ett motsvarande försäkringsskydd, således dels den obligatoriska avgiften, avseende sjukvårdsersättning och grundsjukpenning, dels frivilliga avgifter för att täcka inkomstbortfall, motsvarande tilläggssjukpenning. Enligt reservanternas mening var rörelsebeskattningens bestämmelser så utformade att de medgav möjligheter till inkomstutjämning mellan olika beskattningsår och uppläggande av reserver inom företagen. Härigenom skapades i åtskilliga fall resurser att möta sådana situationer, mot vilka de anställda måste skydda sig med frivilliga försäkringar.

I de förevarande motionerna framhålles att ett av de främsta motiven till försäkringsavdraget är viljan att stimulera allmänheten till försäkrings-sparande. Detta sparande är av både allmänheten och samhället erkänt som ytterst värdefullt. Genom den snabba försämringen av penningvärdet har det stöd för sparandet som avdraget skulle utgöra alltmer urholkats. En anpassning till penningvärdet motiverar därför en höjning av avdraget.

Genom tillkomsten av den kollektivavtalsbeslutade grupplivförsäkringen har de anställda blivit försäkrade genom arbetsgivaren. Premien belastar inte löntagarens avdragsrätt. Företagarna får däremot själva genom sina organisationer eller på annat sätt sörja för sina försäkringar. Premierna för

dessa skall inrymmas i de genom penningvärdeförsämringen relativt minskade avdragen.

Det ekonomiska läget med kapitalknapphet och tendenser till överkonsumtion gör sparstimulerande åtgärder mera nödvändiga än någonsin. Från samhällsekonomisk synpunkt är därför en höjning synnerligen angelägen.

Utskottet

Från och med 1964 års taxering är försäkringsavdraget vid inkomsttaxeringen uppdelat på två avdrag. Det ena avser den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften och det andra frivilliga sjuk-, olycksfalls- och kapitalförsäkringspremier. För den obligatoriska avgiften medges avdrag med debiterat belopp, dock lägst med 300 kr. för makar och 150 kr. för ensamstående. Avdraget för frivilliga avgifter och premier är maximerat till 500 kr. för makar och 250 kr. för ensamstående. Samma avdrag som för gift tillkommer ensamstående skattskyldig med hemmavarande barn under 18 år.

I motionerna yrkas höjning av avdraget för frivilliga avgifter och premier till 800 kr. för gifta och 400 kr. för ensamstående.

Reglerna om en uppdelning av försäkringsavdraget på två särskilda avdrag tillkom av två skäl. Efter 1962 års reform av socialförsäkringslagstiftningen kom de obligatoriska avgifterna för företagare m. fl. att i vissa fall överstiga tidigare gällande maximum för försäkringsavdraget. Vidare hänfördes genom beslut av 1963 års riksdag av arbetsgivare erlagda premier för tjänstegrupplivförsäkring till icke skattepliktig intäkt för löntagarna. Härigenom fick dessa ett i förhållande till andra kategorier skattskyldiga ökat utrymme för försäkringar med premier, som var avdragsgilla vid taxering.

När högsta tillåtna avdragsbelopp för frivilliga avgifter och premier sattes till 500 resp. 250 kr. skedde detta med det syftet att de skattskyldiga skulle ha rätt att tillgodogöra sig avdrag för frivilliga avgifter och premier i ungefär samma omfattning som tidigare. I en vid bevillningsutskottets betänkande nr 12/1963 fogad reservation av herr John Ericsson m. fl., vilken reservation godtogs av riksdagen, uttalades att detta syfte gott och väl skulle komma att uppnås med en maximigräns på 500 kr. för gifta och 250 kr. för ogifta och att bl. a. företagare genom utbrytningen av den obligatoriska sjukförsäkringsavgiften till ett särskilt avdrag skulle komma att bli bättre tillgodosedda än vid tillämpning av då gällande avdragsregler. Reservanterna ansåg nämligen företagarnas kostnader för den reformerade obligatoriska sjukförsäkringsavgiften inte i nämnvärd grad avvika från företagarnas tidigare kostnader för ett motsvarande försäkringskydd.

Utskottet instämmer i detta uttalande och vill för sin del understryka att företagarna genom rörelsebeskattningens bestämmelser har möjlighet

att utjämna sina inkomster mellan olika beskattningsår och att upplägga reserver inom företagen. Härigenom får företagen resurser att möta sådana situationer, mot vilka de anställda måste skydda sig med försäkringar.

Motionärerna har framhållit att en höjning av schablonavdraget för frivilliga avgifter och premier är motiverad också med hänsyn till önskvärdheten av ett ökat försäkringssparande. Utskottet har tidigare i olika sammanhang uttalat att det personliga sparandet på allt sätt bör uppmuntras. Med hänsyn till att såväl skälen för som viljan och förmågan till ett sparande är individuellt betingade bör emellertid inte alltför stor vikt läggas vid värdet av förmånliga beskattningsregler som medel att stimulera sparandet. Enligt utskottets mening torde det knappast vara vanligt förekommande att skattskyldig har så höga premier och avgifter för frivilliga försäkringar, att han kan tillgodogöra sig hela maximiavdraget på 500 resp. 250 kr.

Med hänsyn till det anförda, och då en utbyggnad av försäkringsavdraget enligt utskottets mening är ägnad att avsevärt försvåra genomförandet av en definitiv källskatt, avstyrker utskottet motionerna.

Under återopande av vad sålunda anförts får utskottet hemställa,

att de likalydande motionerna I: 19 av herrar Johan Olsson och Mattsson samt II: 27 av herr Sjönell m. fl. om höjt avdrag vid beskattningen för försäkringsavgifter icke måtte föranleda någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 30 mars 1967

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande:

från första kammaren: herrar John Ericsson, Einar Eriksson, Yngve Nilsson, Elofsson, Tage Johansson, Gösta Jacobsson, Lundström och Erik Filip Petersson; samt

från andra kammaren: herrar Magnusson i Borås, Brandt, Gustafson i Göteborg, Engkvist, Vigelsbo, Asp, Andersson i Essvik, fru Nettelbrandt, herrar Carlsson i Västerås och Börjesson i Falköping.

Särskilt yttrande

av herrar *Yngve Nilsson, Elofsson, Gösta Jacobsson, Lundström, Erik Filip Petersson, Magnusson* i Borås, *Gustafson* i Göteborg, *Vigelsbo*, fru *Nettelbrandt* och herr *Börjesson* i Falköping, vilka anförde:

I motionen anføres att det samhällsekonomiska läget med kapitalknapphet och tendenser till överkonsumtion gör sparstimulerande åtgärder mer nödvändiga än någonsin. Vi delar denna uppfattning liksom att försäkringssparandet har sin betydelse härvidlag. En höjning av schablonavdraget för frivilliga avgifter och premier är därför angelägen för att öka försäkringssparandet. Därtill kommer att avdraget bör vara så utformat att det stimulerar alla medborgare att skaffa sig ett fullgott försäkringsskydd.

Enligt vår uppfattning är det sålunda angeläget med en höjning av ifrågavarande schablonavdrag. Vi avstår emellertid på grund av det rådande statsfinansiella läget från att ställa något yrkande härom.